

Input voor zzp-commissiedebat

Beste leden van de Vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Ten behoeve van het aankomende zzp-commissiedebat willen wij u vanuit onze achterban (bestaande uit ruim 120.000 zelfstandig ondernemers zonder personeel uit verschillende regio's, beroepen en sectoren) een aantal zorgpunten en oplossingsrichtingen meegeven. Deze hebben we hieronder per agendapunt uitgewerkt.

1. Agendapunt handhaving schijnzelfstandigheid

De handhaving op schijnzelfstandigheid zorgt voor veel beweging in de markt. Duizenden zelfstandigen raken hierdoor opdrachten, en dus inkomsten kwijt. Bij VZN krijgen wij dagelijks berichten binnen van zelfstandigen die, kijkend naar de Deliveroo-criteria, hun opdrachten nog steeds als zzp'er zouden kunnen uitvoeren, maar die toch hun werk kwijtraken. Uit een enquête onder onze achterban (zie bijlage) blijkt dat ruim 40% van de zelfstandig ondernemers momenteel onzekerheid ervaart over hun toekomst als gevolg de aanpak op schijnzelfstandigheid. Dat percentage is vele malen hoger dan het eerder, door SZW zelf, ingeschatte aantal schijnzelfstandigen. Hiermee wordt duidelijk dat de aanpak van schijnzelfstandigheid zijn doel ver voorbijschiet. Opdrachtgevers zijn namelijk uitermate voorzichtig geworden uit angst voor naheffingen en door onvolledige en/of onjuiste informatie die rondgaat. Zo geldt bij veel bedrijven en overheidsinstanties momenteel de stelregel om helemaal niet meer met zzp'ers te werken. Ook echte zelfstandige ondernemers zonder personeel worden hierdoor geraakt. Dat is uitdrukkelijk niet de bedoeling van de aanpak schijnzelfstandigheid [stelt het ministerie van SZW](#), maar gebeurt dus momenteel wel op grote schaal. De overheidscommunicatie, zoals bijvoorbeeld de [keuzehulp](#) voor het juiste contract, draagt bij aan de voorzichtigheid van opdrachtgevers. Daarin wordt extern ondernemerschap enerzijds heel nauw uitgelegd, en krijgt inbedding anderzijds een onevenredig grote rol toebedeeld.

De [antwoorden van de Hoge Raad in de Uber-zaak](#) stellen dat aan alle elementen van een arbeidsrelatie eenzelfde waarde moet worden gehangen. Inbedding mag dus niet verworden tot het belangrijkste 'go/no go' criterium voor een arbeidsrelatie. Op de website www.hetjuistecontract.nl wordt dit nu echter wel zo gepositioneerd. En het criterium extern ondernemerschap moet vanaf de start te worden meegewogen bij de beoordeling van een arbeidsrelatie. Hoewel de Belastingdienst in het handavingsplan uiteenzet hoe zij arbeidsrelaties holistisch beoordeelt, beweerde dezelfde Belastingdienst onlangs in een [podcast](#) dat zij in de praktijk vaak pas kijken naar extern ondernemerschap wanneer alle andere elementen niet tot uitsluitel leiden. Dat is een zeer kwalijke zaak met grote gevolgen voor zelfstandige ondernemers die hierdoor onterecht hun werk verliezen.

Het criterium extern ondernemerschap dient bovendien breed te worden bekeken. Breder dan alleen het aantal opdrachten dat een zelfstandige heeft. O.a. de Hoge Raad geeft een veel nauwkeurigere uitwerking van het criterium extern ondernemerschap. Die elementen (bijv. doet men zelf acquisitie, heeft men eigen bedrijfsmiddelen, onderhandelt men over tarief e.d.) moeten óók worden meegenomen in overheidscommunicatie zoals eerdergenoemde website e.d. De webmodule dient hier eveneens op te worden aangepast.

Oproep aan Tweede Kamerleden en bewindslieden

Controleer de wijze waarop de Belastingdienst momenteel controleert op schijnzelfstandigheid. Zorg ervoor dat *alle* criteria van een arbeidsrelatie, dus ook het ondernemerschap van de zelfstandige, hierbij *vanaf de start* worden meegewogen. En pas de overheidscommunicatie op deze punten aan. De huidige overheids campagne, gericht op zzp'ers en hun opdrachtgevers, getuigt van een sterke werknemersbias. Dit moet veranderen.

2. Agendapunt Wet Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR)

Lange tijd werd gezegd dat de Belastingdienst een nieuwe wet nodig had om te kunnen controleren op schijnzelfstandigheid. Nu men per 1 januari jl. is gestart met handhaving zonder nieuwe wetgeving én er bovendien door de Hoge Raad duiding is gegeven aan huidige jurisprudentie en de toepassing daarvan in de praktijk, is nieuwe wetgeving niet meer nodig. De antwoorden van de Hoge Raad op de préjudiciële vragen in de Uber-zaak geven bovendien aan dat het onderdeel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties niet louter een codificatie betreft van de huidige jurisprudentie. Het is een wijziging van de weging van elementen in een arbeidsrelatie. De holistische benadering wordt verlaten en vervangen door een 'vinklijstje', waarbij persoonsgebonden ondernemerscriteria ook nog eens onterecht worden neergezet als tweederangs criteria. Dit is een ongewenste situatie, die bovendien eerder tot meer verwarring zal leiden dan voor verduidelijking gaat zorgen. Het onderdeel Rechtsvermoeden uit de conceptwet VBAR is daarentegen wel duidelijk. Het geeft kwetsbare schijnzelfstandigen aan de basis van de arbeidsmarkt een juridische mogelijkheid om desgewenst werknemerschap af te dwingen bij opdrachtgevers.

Oproep aan de Tweede Kamerleden en bewindslieden

In lijn met [onze eerdere kritiek](#) op de conceptwet VBAR, roepen wij op om de conceptwet VBAR te beperken tot het onderdeel Rechtsvermoeden. Het vraagstuk over verduidelijking van de arbeidsrelatie moeten we voeren in een breder verband; het moderniseren van het arbeidsrecht conform het advies van de Raad van State.

3. Agendapunt Wet Basis Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen (BAZ)

Bijna driekwart van de zelfstandigen wil geen verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering. Tegelijkertijd krijgt momenteel een kwart van de zelfstandigen van private verzekeraars geen passend en/of betaalbaar aov-aanbod. Dit betekent dat een grote groep zelfstandigen zich op de arbeidsmarkt begeeft zonder vangnet voor arbeidsongeschiktheid terwijl zij dit wel willen. Dat vinden wij onwenselijk. Om die reden heeft VZN samengewerkt met sociale partners in de Stichting van de Arbeid en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inzake de conceptwet BAZ. VZN heeft steun toegezegd aan het voorstel dat er vanuit de Stichting van de Arbeid ligt. Wij maken hierbij de opmerking dat de opt-out mogelijkheid in dit voorstel een absolute voorwaarde is voor onze steun aan dit voorstel. 94% van de zelfstandigen wenst dit, zo blijkt uit een eerdere [achterbanraadpleging](#). De BAZ zorgt ervoor dat elke zelfstandige verzekerd is voor langdurige arbeidsongeschiktheid, ook zij die nu niet door de markt geaccepteerd worden. De opt-out zorgt ervoor dat zelfstandigen die dat wensen een private verzekeraar kunnen vragen naar een verzekering die beter past bij hun situatie bijv. in termen van uitkeringshoogte en/of dekking. Door te werken met een opt-out zorgen we ervoor dat zelfstandigen die zich beter of anders willen verzekeren dan de voorwaarden in de BAZ, niet te maken krijgen met meerdere verzekerings- en uitkeringsregimes. Met de opt-out hoeven zelfstandigen bovendien niet automatisch een verzekering af te sluiten bij het UWV. De huidige problemen van het UWV met de WIA maken dat er onder zelfstandigen weinig vertrouwen is in deze uitvoeringsorganisatie.

Oproep aan de Tweede Kamerleden en bewindslieden

De minister kijkt momenteel n.a.v. de uitvoeringstoetsen van Belastingdienst en UWV naar mogelijkheden om de verzekeringsplicht voor zelfstandigen zo goed mogelijk vorm te geven. Om uitvoerbaarheid te verhogen is verhoging van de wachttijd van één naar twee jaar een oplossingsrichting. Ook kan gekeken worden naar uitvoering van de BAZ door andere partijen dan het UWV. Daarnaast roepen we de politiek op om te snel te komen met duidelijkheid over de voortgang van de wet BAZ en over bijbehorend overgangsrecht, omdat de huidige situatie zorgt voor een afwachtende houding bij zelfstandigen om nu al zelf een passende aov-voorziening voor zichzelf te regelen. En dan drijven we nog verder af van hetgeen we willen.

Overigens pleit VZN er al jaren voor dat zelfstandigen niet alleen in staat moeten worden gesteld om een passende aov-voorziening voor zichzelf te organiseren. Wij zien liever dat zelfstandigen een brede bedrijfsbuffer aan gaan houden, van waaruit zij (premies voor) diverse ondernemers- en sociale risico's kunnen afdekken. Bestaande fiscale ondernemersfaciliteiten kunnen zo worden vormgegeven dat zij een incentive vormen voor het opbouwen van deze brede bedrijfsbuffer. Daarmee stimuleren we duurzaam zelfstandig ondernemerschap. Zie ons [Manifest](#) hierover.

4. Agendapunt Bbz voor ondernemers

Sinds 2020 is een wijziging in het Bbz 2004 doorgevoerd waardoor de regelgeving omtrent de levensvatbaarheidstoets is gewijzigd. Tot 1 januari 2020 was het mogelijk om 90% van de kosten van een levensvatbaarheidsonderzoek vergoed te krijgen door het Rijk op basis van art. 56 van het Bbz 2004 (oud), onder bepaalde voorwaarden. Per 1 januari 2020 is de financiering van de levensvatbaarheidstoets opgenomen in het Gemeentefonds. Daarmee zijn de kosten die gemoeid zijn met externe levensvatbaarheidstoetsen niet meer zoals voorheen apart en geheel of nagenoeg geheel te declareren bij het Rijk. Ook zijn er in de wet in zijn geheel geen vereisten meer opgenomen waaraan een levensvatbaarheidstoets moet voldoen. Gemeenten zijn daarom vrij in hun keuze hoe deze toets uitgevoerd wordt en daarmee ook om dergelijke onderzoeken al dan niet uit te besteden. De kosten bij uitbesteding worden volledig voldaan uit het Gemeentefonds. De kosten die gemeenten maken bij het zelf uitvoeren van de levensvatbaarheidstoets omvatten de kosten van de gemeentelijke medewerkers. Deze kosten zijn niet uitsluitend te meten in gemaakte uren maar ook in bijvoorbeeld opleiding en begeleiding. Met het 'ravijnjaar 2026' op komst, dreigt er gevaar dat gemeenten minder vaak een externe deskundige voor de levensvatbaarheidstoets inschakelen, om zo geld voor het eigen personeel te borgen. We maken ons zorgen dat gemeenteambtenaren hier niet allemaal voldoende geëquipeerd voor zijn.

Oproep aan de Tweede Kamerleden en bewindslieden

Wij vragen de politiek om de kosten van de levensvatbaarheidstoets weer voor 90 of 100% ten laste van het Rijk te laten vallen. Ook roepen wij op tot invoering van een minimale codificatie, zodat de zelfstandig ondernemer landelijk gelijk wordt behandeld, en het niet uitmaakt in welke gemeente je woont wanneer je aanspraak moet maken op de Bbz. Wij vinden bovendien dat er bij een levensvatbaarheidstoets niet alleen gekeken moet worden naar de onderneming, maar ook naar de ondernemer. Soms is een activiteit niet levensvatbaar, maar de persoon van ondernemer wel. Daarnaast roepen wij op om een tweetal aanbevelingen uit het [rapport van Offermans en Van Gemert](#) (2024) over te nemen inzake de geleerde lessen uit de TOZO-regeling, te weten:

- *Schrijf een handzame instructie vanuit het ondernemersperspectief met betrekking tot een Bbz 2004 traject.*
Op deze wijze kan de ondernemer en diens adviseur(s) op handzame wijze informatie over het Bbz 2004 traject tot zich nemen en heeft daarmee te allen tijde een naslagwerk voorhanden. Hiermee is in tijden van stress -en daarmee samenhangend een beperkter doenvermogen- de informatie op ieder moment eenvoudig terug te vinden. Deze instructie zou samen met ondernemers(vertegenwoordigers) opgesteld kunnen worden.

- *Ondersteun gemeenten bij het verbeteren van het aanlooptraject Bbz 2004 voor ondernemers hetgeen start met een eerste gesprek dat klantvriendelijk en laagdrempelig wordt vormgegeven (en waarbij het Bbz 2004 slechts één van de loketten kan zijn waar de ondernemer met zijn hulpvraag uiteindelijk uitkomt). Op deze wijze kan de hulpverlening aan de ondernemer breed ingestoken worden zodat deze op de juiste wijze begeleid kan worden met diens hulpvra(a)g(en). Vereenvoudig in dit laagdrempelig gesprek de gegevensuitvraag.*

Leidschendam, maart 2025

Wilt u meer weten? Of heeft u behoefte aan nadere toelichting of duiding? Neem dan contact met ons op via info@zelfstandigennederland.nl of 070-7820811.

Bijlage

Resultaten achterbanraadpleging aanpak schijnzelfstandigheid